

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **615** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 5 juli 2010 (2009-2010)

Gedachtewisseling

over de evaluatie van de Lissabonstrategie en de
inbreng van Vlaanderen in de voorbereiding van de
Europa 2020-strategie

Verslag

namens de Commissie voor Economie,
Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie,
Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door mevrouw Fientje Moerman

*Samenstelling van de commissie:**Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens.**Vaste leden:*

de heer Robrecht Bothuyne, mevrouw Martine Fournier, de heren Jan Laurys, Koen Van den Heuvel;
de heren Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Chris Janssens;
de dames Patricia Ceysens, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Helga Stevens;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Kathleen Helsen, Griet Smaers, de heer Eric Van Rompuy;
de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Jan Penris;
mevrouw Fientje Moerman, de heer Herman Schueremans;
mevrouw Mia De Vits, de heer Peter Vanvelthoven;
de dames Vera Celis, Lies Jans;
de heer Lode Vereeck;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

De Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie organiseerde op haar vergadering van 4 februari 2010 een gedachtewisseling over de evaluatie van de Lissabonstrategie en de inbreng van Vlaanderen in de voorbereiding van de Europa 2020-strategie.

1. Toelichting door de heer Tonnie De Koster, teamleader Lissabonstrategie van het Secretariaat-Generaal van de Europese Commissie

De heer *Tonnie De Koster*, teamleader Lissabonstrategie van het Secretariaat-Generaal van de Europese Commissie, gaat in op toekomstperspectieven, vertrekkend vanuit de Lissabonstrategie. Europa wil de EU2020-strategie lanceren in opvolging van de Lissabonstrategie. Uitgangspunt is de economische crisissituatie die intussen enigszins is gestabiliseerd, met de eerste tekenen van licht herstel. De spreker stelt dat dit een zeer voorzichtige uitspraak is en dat zeker nog geen einde is gekomen aan de zware effecten op de arbeidsmarkt. Continu aandacht aan het voorkomen van verdere werkloosheid is nodig, benadrukt hij.

Als er niets gebeurt, stevent Europa af op een lange periode van weinig groei en hoge structurele werkloosheid die vooral jongeren zal treffen. De nieuwe strategie moet dat counteren. De crisis versterkt en versnelt de reeds bestaande en ingezette effecten van globalisering, veroudering, de uitdagingen inzake klimaat, de druk op de grondstoffen. De anticrisismaatregelen die men verplicht was te nemen oefenen dan weer een grote druk uit op de overheidsfinanciën alom. De mogelijkheden zijn veel beperkter dan een decennium geleden, stelt de spreker.

Uit dat decennium moeten eerst lessen worden getrokken, legt hij uit. Er is te veel gefocust op groei en tewerkstelling, maar niet op de duurzaamheid ervan bij het zoeken naar methodes om ze te bevorderen. De macro-economische onevenwichten zijn buiten beschouwing gelaten. De duurzaamheid moet worden bekeken vanuit ecologisch, maar net zo goed vanuit economisch en sociaal standpunt.

Een tweede les luidt dat in een geglobaliseerde wereld zelfs de grootste lidstaten alleen niet groot genoeg zijn om zo omvangrijke crisissen het hoofd te bieden. Antwoorden moeten in eerste instantie op het Europese niveau gevonden worden om te wegen op het wereldniveau. Alleen daar liggen volgens de spreker dan weer de uiteindelijke oplossingen voor vele aspecten van de crisis, zoals voor de financiële markten of de economische onevenwichten. Er is een sterke Europese coördinatie nodig om binnen nieuwe fora, zoals de G20, en bestaande, zoals internationale financiële instanties, enig gewicht in de schaal te leggen.

Die lessen vormen de basis voor de exitstrategie. Fundamentele uitdaging is niet een visie en doelstelling te ontwikkelen, maar uit te maken hoe ze om te zetten. De visie gaat uit van een wereld die er na de crisis heel anders uitziet, en waarin Europa zich moet kunnen handhaven. Dat kan door zich te concentreren op de sterke punten: een groenere economie, een slimme economie die focust op kennis en ontwikkeling, op kwalificaties van de bevolking en die nauw aansluiten bij de behoefte van de arbeidsmarkt. Een gemeenschappelijke strategie is de eerste stap, zich bewust zijn van de urgentie de tweede. Het is de bedoeling het vrij unieke sociaaleconomisch model van Europa duurzaam te maken zodat het kan overleven.

De uitdaging van de budgettaire consolidatie voor het volgende decennium moet gekoppeld zijn aan uitgaven voor toekomstgerichte investeringen. Investeren in de toekomst betekent investeren in serieuze structuurhervormingen. In het gedachtegoed van de Commissie, in het relanceplan, in de Lissabonstrategie en voor de toekomst moeten kortetermijnmaatregelen verbonden worden aan maatregelen die effect ressorteren op de middellange en lange termijn.

Waarom is een Europese strategie nodig? De spreker herinnert met het oog op die vraag eraan dat er een grote interdependentie is tussen de economieën, vooral binnen de euro-zone. Als structuurhervormingen niet op dezelfde wijze en op hetzelfde tempo worden doorgevoerd, dan worden de economische spillovers niet optimaal benut. Dat impliceert automatisch dat er geen optimale verdediging is in een globaal perspectief. De strategie moet maximaal geïntegreerd zijn en zowel de macro- als de micro-economische aspecten, de arbeidsmarkt enzovoort belichten. Alleen investeren in onderzoek en ontwikkeling zonder het ondernemersklimaat of de onderwijskwalificaties te bekijken, heeft geen zin, verklaart de heer De Koster. Een Europese strategie biedt de mogelijkheid om ervaringen en goede praktijken uit te wisselen en te leren van elkaar.

Er is een document verspreid dat begin februari 2010 werd aangenomen door de Europese Commissie. In 2000 is de Lissabonstrategie gelanceerd met veel visie en doelstellingen maar weinig instrumentarium voor uitvoering. In 2005 is naar aanleiding van een rapport van voormalig premier Kok gefocust op groei en tewerkstelling, twee cijfermatige targets: 3 percent investering in O&O en 70 percent tewerkstellingsgraad, en vooral de invoering van een instrumentarium om de hervormingen door te voeren. Dat is volledig herzien bij het aantreden van commissievoorzitter Barroso. Het veronderstelt een partnerschap tussen de EU en haar lidstaten, want het moet heel veel beleidsdomeinen dekken, waarvoor de Europese Unie niet zelf bevoegd is. Methoden zoals ‘naming and shaming’ liggen zeer gevoelig in domeinen waar de EU geen exclusieve bevoegdheid heeft. Een extra instrumentarium zijn de structuurfondsen die sinds 2007 fundamenteel zijn aangepast teneinde de doelstellingen van de Lissabonstrategie concreet in te vullen, en om ervoor te zorgen dat de nationale en regionale programma’s die worden ingevoerd, beantwoorden aan de prioriteiten.

In positieve zin is het gelukt een consensus te bereiken over de nood aan hervormingen en wat die moeten inhouden, over de grenzen van de vele beleidsdomeinen heen, ook waar de EU niet bevoegd is. Voor onderzoek en ontwikkeling is er een dynamiek ingezet waarbij overal in de EU een minister bevoegd voor O&O bij de minister van Financiën kan aankloppen om zijn zaak te bepleiten. Inhoudelijk is er overeenstemming over hoe het O&O-systeem hervormd moet worden, met onder meer een opening naar samenwerking tussen universiteiten en bedrijfswereld. Ook inzake het ondernemersklimaat en de arbeidsmarkt is die afstemming er. De theoretische discussie over het flexicurity is uitgemond in een definitie van de componenten ervan, waarmee sociale partners en regeringsleiders op Europees niveau konden instemmen en waarover overeengekomen is het ook door te voeren in elke lidstaat. De Commissie treedt op als monitor.

Concrete resultaten zijn vooral de 18 miljoen jobs die nog voor de crisis gecreëerd zijn. De overheidsfinanciën zijn in een betere staat gebracht dan ze in 2000 waren, wat relancemaatregelen mogelijk maakte tijdens de ergste momenten van de crisis. Het ‘lisabonneren’ van de structuurfondsen en het partnerschap tussen de lidstaten werkt, maar is nog voor verbetering vatbaar.

De targets zijn niet gehaald en er had meer kunnen gebeuren, meent de heer De Koster. Qua tewerkstelling kwam men heel dichtbij. O&O blijkt moeilijker, wat ook te zien is in een vergelijking met derde landen zoals de Verenigde Staten, China en Japan. De tijd dringt bovendien.

De manier waarop de hervormingen in de diverse lidstaten zijn ingevoerd, was niet gelijktijdig, noch gelijkmatig, ondanks de consensus daarover. Dat geldt ook in de verschillende beleidsdomeinen. Op het micro-economische niveau lag het vaak veel moeilijker, zeker wat betreft het openen en concurrentieel maken van markten, de arbeidsmarkt en pensioenhervormingen. De Europese Commissie wijt dat aan een onvoldoende betrokkenheid van het politieke niveau in de meeste lidstaten. De spreker benadrukt dat het werk dat in een

aantal lidstaten en door regionale parlementen in de voorbije jaren is gebeurd, bewijst dat het ook anders kan. De Lissabonstrategie is ook op het vlak van de Europese instellingen te snel van vele agenda's afgegleden tot een bureaucratisch proces. De rol die aan belangrijke actoren zoals de regio's, de sociale partners en andere is toebedeeld, heeft daar veel mee te maken. Een gebrek aan communicatie is daar dan weer de oorzaak van.

De Europa 2020-strategie staat intussen op de agenda en brengt een visie voor de toekomst, aangepast aan de veranderde context. De Commissie stelt vanuit dat oogpunt voor naar drie thematische domeinen te evolueren. In eerste instantie is dat groei, gebaseerd op kennis met het oog op een 'slimmere' economie, met nadruk op kwaliteitsonderwijs, onderzoek en ontwikkeling en de digitale economie. Op Europees niveau zou dan ook een digitale agenda gelanceerd worden.

Een tweede thematisch domein behelst dat mensen kansen zouden krijgen om zich te ontwikkelen in een inclusieve samenleving. Op die manier wordt een sociale dimensie toegevoegd met focus op vaardigheden die aangepast zijn aan de behoeftes van de arbeidsmarkt. Het concept van flexicurity wordt verder doorgevoerd en er wordt aan sociale cohesie gewerkt. Het blijft nodig het ondernemingsklimaat en het ondernemerschap aan te moedigen.

Als derde thema is voor de groeibronnen geopteerd. Dat impliceert groene groei, met niet enkel het ontwikkelen en bevorderen van nieuwe groene technologieën, maar ook energie-efficiënter en resource-efficiënter gedrag inzake dienstverlening en productieprocessen.

Performante en intelligente netwerken, onder meer de smart grids en hogesnelheidsinternet, zijn eveneens belangrijke doelstellingen. Europa moet voorzien in de infrastructuur voor de toekomst en dat binnen het financiële kader dat beschikbaar is. Dat is geen eenvoudige opdracht.

De Europese Commissie wil tevens voorstellen een nieuwe industriële politiek te ontwikkelen. Dat behelst dat de verschillende actoren samen om de tafel gaan zitten om na te gaan hoe de nieuwe groeibronnen aan te spreken, om een onderzoeks- en ontwikkelingsagenda op te stellen, normalisering te onderzoeken, de toekomstige behoeftes aan kwalificaties te bekijken.

Zeer belangrijk aspect van de nieuwe strategie is de governance, de manier waarop ze beter kan worden doorgevoerd. Het krijgt absolute prioriteit en vergt veel werk. Dat is een van de taken van de eerste president van de EU en voorzitter van de Europese Raad, Herman Van Rompuy. Politieke aansluiting overal en op alle niveaus is het eerste objectief. Daartoe krijgt de Europese Raad een centrale rol in de definitie van de strategie, in het verder doorvoeren ervan en bij het inbrengen in het partnerschap van de rol van regio's, parlementen en sociale partners.

Voor de Commissie is het van belang dat Europese instrumenten zoals de interne markt, het stabiliteits- en groeipact, de handelspolitiek en de begroting van de EU en de lidstaten geoptimaliseerd worden om de doelstellingen maximaal te ondersteunen. De spreker stelt dat alles pas kan als men erin slaagt die politiek interessant te maken en men continu internationaal blijft benchmarken. Dat is de basis voor het idee om met een beperkt aantal targets te werken die ook nationaal vertaald worden. De som van de nationale targets moet corresponderen met de Europese, en dat is vooralsnog voor onderzoek en ontwikkeling niet het geval. Beperkt, omdat het politiek duidelijk moet zijn en communicatie moet toelaten, maar voldoende en dus meer dan de gehanteerde twee, omdat die niet voldoende domeinen coveren voor de strategie. Een verbeterde thematische monitoring wordt dan mogelijk en meer elementen van benchmarking kunnen worden opgenomen voor internationale benchmarking, rekening houdend met de startpositie van elke lidstaat, maar ook voor de EU als geheel.

De volgende stappen beginnen bij het erkennen van de urgentie. De EU moet uit de crisis zien te komen en de Europese Commissie heeft het initiatief van president Van Rompuy om al op zeer korte termijn, op 11 februari 2010, een informele Raad te houden over het onderwerp, zeer enthousiast onthaald. Voorzitters Barroso en Van Rompuy brengen elk informele documenten met betrekking tot de EU2020-strategie die een eerste discussieronde moeten inzetten die moet leiden tot aanvaarding van de voorstellen die de Commissie dan voorlegt begin maart 2010. Tegen het einde van dezelfde maand zouden de voorstellen dan ook door de Europese Raad aangenomen worden. Een finalisatie onder meer van een ander element van de governancestructuur, namelijk de geïntegreerde richtsnoeren, staat vervolgens op het programma van de Europese Raad voor juni. Het tijdsverloop is nodig en moet worden benut voor een discussie op Europees niveau over het vertalen van de Europese targets naar nationale targets.

In de fase daarna blijft de doorvoering van de strategie essentieel en moet worden ingezet zodra ze is goedgekeurd. De lidstaten moeten eigen programma's opstellen en die beter verbinden met hun stabiliteits- of convergentieprogramma's. Op Europees niveau moeten initiatieven ontwikkeld worden die de strategie belichamen in de specifieke beleidsdomeinen. Voorbeelden daarvan zijn de digitale agenda en een nieuw innovatieplan met focus op de ideale randvoorwaarden voor onderzoek en ontwikkeling, en met als doel nieuwe producten en goederen te brengen. De spreker wijst in dat verband op het patent- en eigendomsrecht waar nog werk aan de winkel is.

In 2012 zal de Commissie nog voorstellen lanceren om de interne markt verder uit te diepen.

De Europese Commissie heeft van eind november 2009 tot medio januari 2010 breed geconsulteerd over de nieuwe strategie, en ontving tussen 1600 en 1700 antwoorden. Er blijkt een sterke mobilisering in vele lidstaten van de betrokkenen, federale en nationale regeringen en parlementen, maar ook regionale overheden en kamers van koophandel, steden, sociale partners, politieke partijen op alle niveaus, industrie-federaties enzovoort. Het debat leeft overal, stelt de heer De Koster, wat belangrijk is voor het meer politiek toe-eigenen van de nieuwe strategie. Ook in België en Vlaanderen is er grote respons. De zeer gedetailleerde input van de Vlaamse Regering is nuttig en doet concrete voorstellen om het partnerschap op regionaal niveau verder uit te werken. De Commissie hoopt dat het debat in die positieve zin blijft duren.

2. Toelichting door mevrouw Marion Vrijens en de heren Joeri Deblauwe en Luc Bral, namens de diensten van de Vlaamse Regering

Mevrouw *Marion Vrijens*, adjunct-kabinetschef van minister-president Kris Peeters stelt de publicatie 'Tien jaar Lissabonstrategie in Vlaanderen: structurele indicatoren' van de studiedienst van de Vlaamse Regering voor. Hierin wordt een overzicht gegeven van de indicatoren waarvoor ook op Vlaams niveau vergelijkbare cijfergegevens beschikbaar zijn. Het overzicht loopt van 2000 tot en met 2008, hetgeen impliceert dat de crisis enigszins buiten de aandachtsmarge valt. Het is eigen aan statistisch materiaal dat vooral de achteruitblik mogelijk is. Ook de laatste Lissabonrapportering wordt ter beschikking van de commissieleden gesteld. Deze dateert van oktober 2009.

De toelichting over de opvolging van de Lissabonstrategie beperkt zich tot vier aspecten. In eerste instantie is Vlaanderen van bij het begin een actieve en zichtbare partner geweest in het Lissabonproces, op diverse niveaus. De aanzet daartoe is gegeven in 1997 met de geïntegreerde richtsnoeren voor werkgelegenheid. Er werden specifieke plannen ontwikkeld, actieplannen die in nationale plannen werden ingepast.

Vanaf 2000 waren er al geïntegreerde plannen werkgelegenheid en economie en de andere domeinen. Vanaf 2005 onderschreef Vlaanderen het hervormingsprogramma van Kok en de Europese Commissie.

Ook op nationaal vlak was Vlaanderen een actieve partner inzake Lissabon, met onder meer de Vlaamse werkgelegenheidsbijdrage die nationaal geïntegreerd werd, maar ook de lopende programma's maken deel uit van het nationale programma. Ze worden bezorgd aan de Europese Commissie. Vlaanderen is aanwezig en neemt effectief deel aan de opvolgingsbesprekingen met de Commissie dienaangaande. Ook de betrokkenheid in het Comité van de Regio's en het Lissabon-monitoringplatform getuigt van de intensieve inbreng van Vlaanderen.

Hoe moet 10 jaar Lissabonstrategie geëvalueerd worden? Het Vlaamse beleid is erdoor versterkt en het heeft het beleid zeker gestuurd. Of er veel effectief door is veranderd, valt moeilijker uit te maken. Met betrekking tot de targets inzake werkgelegenheidsbeleid, de 70 percentnorm inzake werkzaamheidsgraad, en eerder al de sluitende aanpak, het preventief en curatief beleid, is Vlaanderen van meet af aan altijd op de kar van Europa gesprongen.

Vlaanderen begon met een plan gericht op 2010, maar nam zelfs enige voorsprong door de focus te verleggen naar de langere termijn met het Pact 2020. Daartoe heeft de evolutie in Europa bijgedragen.

Inhoudelijk heeft het Vlaanderen nooit zwaar gevallen om op de diverse beleidsdomeinen alles in elkaar te passen. Ook dat betekende een goede versterking, mede door de geformuleerde targets.

Bij de resultaten moet een onderscheid gemaakt worden tussen doelstellingen zonder en met effectief streefdoel. Tot de laatste categorie waar ruimschoots het doel is gehaald, behoren de doelstellingen inzake onderwijs, met het vroegtijdig schoolverlaten, het opleidingsniveau voor jongeren en de werkzaamheidsgraad voor vrouwen en de Barcelona-norm. Voor andere doelstellingen zijn er verbeteringen maar is het streefresultaat nog niet gehaald. Bij de werkzaamheidsgraad, ook van ouderen, is de achterstand voor de helft ingehaald. Met twee doelstellingen blijft Vlaanderen worstelen: innovatie en het levenslang leren.

Mevrouw Vrijens formuleert de bedenkingen bij de nieuwe EU2020-strategie zoals in de repliek van de Vlaamse Regering is opgenomen. De focus ligt op twee aspecten van de governance. Er is expliciet geopteerd voor een sterke aanpak met duidelijke regels, doelstellingen en kwantitatieve objectieven. Zelfs als die niet allemaal gehaald worden, dan nog vindt men het belangrijk dat die doelstellingen als een motor kunnen fungeren waarop Vlaanderen afgerekend wordt. Vlaanderen spreekt zich ook uit voor goede opvolging van de open-coördinatiemethode, met benchmarking en het zichtbaar maken van al dan niet vooruitgang, feedback en opvolging door de Europese Commissie.

Er wordt post-Lissabon om meer aandacht gevraagd voor het regionale niveau met waar mogelijk regionale, gedifferentieerde doelstellingen en het zichtbaar maken van regionale benchmarks. Bovendien zou er specifieke feedback van de Europese Commissie moeten komen op duidelijk regionale doelstellingen en de resultaten.

Qua inhoud kan Vlaanderen zich vinden in de drie door de Commissie gestelde prioriteiten. Het steunt de idee van een evenwicht tussen het sociale, het economische en het ecologische aspect. Met het nieuwe programma zou het mogelijk moeten zijn in te spelen op de transformatie van de economie en meer in te zetten op de hervormingen.

De heer *Joeri Deblauwe* is adviseur bij de stafdienst van de Vlaamse Regering en voorzitter van de ambtelijke Lissabonwerkgroep. Hij bekijkt kort hoe het governanceluik van de Lissabonstrategie opgevolgd is sinds 2000 en hoe Vlaanderen ze gestalte probeerde te geven. De Europese strategie wordt van zeer nabij opgevolgd. Bij de werkgelegenheidsstrategie

van 1997 en het proces van Luxemburg nam de Vlaamse overheid actieplannen aan voor de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren en bracht er ook rapportages over.

De Europese Lenteraad van 2005 vormde een kantelmoment waarbij er een methodologische en inhoudelijke herijking is gebeurd van de Lissabonstrategie. Inhoudelijk kwam de klemtoon te liggen op groei en jobs, methodologisch werd gezocht naar een partnerschap tussen de Europese Commissie en de lidstaten. De Europese Commissie vroeg de lidstaten om nationale hervormingsprogramma's aan te nemen voor een periode van drie jaar. Het eerste zou lopen van 2005 tot en met 2008 en werd in oktober 2005 aangenomen. Hoewel er geen verplichting gold voor de regionale overheden om hervormingsprogramma's aan te nemen, koos de Vlaamse overheid ervoor ze toch in te schrijven in een proces om ook het ownership deels op te eisen en regionale hervormingsprogramma's op te stellen. Vlaanderen was een van de enige regio's in Europa met een eigen hervormingsprogramma. In 2006 en 2007 was er ook voortgangsrapportage over maatregelen van Vlaanderen inzake micro- en macro-economie en werkgelegenheid in het kader van dat regionaal hervormingsprogramma.

Hoe verhoudt de bijdrage van Vlaanderen zich tot de federale Lissabonstrategie en rapportering? De gemeenschappen en gewesten zijn in België in een zeer vroeg stadium betrokken bij het tot stand komen van de nationale hervormingsprogramma's en voortgangsrapporten. Er is federaal een redactiecomité en een politiek begeleidingscomité opgericht waarin de Vlaamse overheid een inbreng heeft op het vlak van micro- en macro-economie en werkgelegenheid. Dat maakt dat het programma dat federaal ontstaat, ook gedragen is door de gemeenschappen en gewesten. België is veeleer uniek binnen de EU door de vlotte wisselwerking tussen de maatregelen die zijn opgenomen.

De eigen Vlaamse rapportering is eveneens van belang. Ze wordt volledigheidshalve ook toegevoegd aan het federaal hervormingsprogramma en voortgangsrapport en dus mee overgemaakt aan de Europese Commissie, meestal medio het lopende jaar.

De betrokkenheid van de Europese Commissie en de lidstaten wordt gehonoreerd via bilaterale ontmoetingen tussen de Europese Commissie en de federale overheid, waarbij ook gemeenschappen en gewesten betrokken worden. Daarbij wordt nagegaan in hoeverre België en de regionale overheden uitvoering geven aan de landenspecifieke aanbevelingen en aandachtspunten van de lijst die de Europese Commissie heeft opgesteld. Dat maakt het mogelijk om in te schatten welke specifieke maatregelen nodig zijn voor de uitvoering van de programma's.

Om het ownership in Vlaanderen te versterken, maakt Vlaanderen elk jaar een Lissabon-brochure op. De brochure van oktober 2009 geeft gedetailleerd weer welke maatregelen zijn genomen op de diverse werkkerreinen om zich te kunnen richten op de uitvoering van de Lissabonagenda. Recent heeft Vlaanderen nog expliciete initiatieven genomen om het draagvlak voor de Lissabonstrategie te vergroten. De spreker verwijst in dat verband naar de conferentie die de Vlaamse overheid heeft georganiseerd in samenwerking met vleva in 2008: 'Lisbon is a Region'. De regionale dimensie en het belang ervan moet daarin tot uitdrukking komen. Er wordt met andere regio's van gedachten gewisseld over hoe het ownership van de regio's te versterken. Voorts wordt voorzien in een jaarlijkse terugkoppeling naar het Vlaams Parlement en is er een Vlaamse Lissabonwebsite: www.vlaandereninactie.be. De programma's en voortgangsrapporten worden er breed voorgesteld en de brochures kunnen besteld worden. Dat garandeert transparantie. In het kader van het Comité van de Regio's wisselt Vlaanderen zijn ervaringen uit met een aantal andere regio's die in het Lisbon Monitoring Platform actief zijn.

De heer *Luc Bral* gaat in op de cijfers. In een artikel in De Standaard van 10 januari 2010 stond dat België bij de slechtste van de leerlingen behoort. De administratie heeft die VBO-oefening overgedaan om na te gaan of die stelling ook voor Vlaanderen opgaat.

Eurostat volgt de uitvoering van Lissabon aan de hand van 79 indicatoren. In het overzicht van de indicatoren van de studiedienst van de Vlaamse Regering wordt voor een paar indicatoren de positie van Vlaanderen over de voorbije tien jaar in kaart gebracht. Telkens wordt vergeleken met de andere gewesten, met België, met de EU27 en de EU15.

De indicatoren zijn verdeeld over zes domeinen: economisch klimaat, innovatie en onderzoek, economische hervormingen, arbeidsmarkt, sociale cohesie en milieu. Daaruit zijn er 21 indicatoren gelicht die een algemeen beeld schetsen van de situatie in Vlaanderen. Op het vlak van het economische klimaat is het duidelijk dat Vlaanderen tot de betere regio's in Europa behoort. Dat is vooral te danken aan de arbeidsproductiviteit. De positie verzwakt niet noemenswaardig, maar een aantal lidstaten groeit sneller. De voorsprong van Vlaanderen wordt stilaan kleiner.

Het volgende domein is innovatie en onderzoek. Het eerste aspect daarvan is onderzoek en ontwikkeling. De 3 percentnorm staat ter discussie. Vlaanderen heeft duidelijk vooruitgang geboekt, maar stagneert de voorbije jaren. De 3 percentnorm is opgesplitst in een doelstelling voor de bedrijven en een doelstelling voor de overheid. De bedrijven streven naar 2 percent van het bbp voor onderzoek en ontwikkeling, de overheid naar 1 percent. De O&O-investeringen in bedrijven bereikten in 2001 bijna de norm, maar sindsdien zijn ze erop achteruitgegaan. De overheidsinvesteringen zijn van in de jaren negentig stelselmatig toegenomen, maar nu stagneren de investeringen. Beiden zitten zeer ver af van hun doelstelling. Dat is ook in andere Europese landen het geval, Vlaanderen scoort zelfs beter dan het EU27-gemiddelde. Slechts twee landen, Finland en Zweden, halen de 3 percentnorm.

Voor innovatie en ontwikkeling is het belangrijk de ICT-ontwikkelingen te volgen. Op het vlak van internetgebruik en internettoegang van de burgers heeft Vlaanderen ondertussen zijn achterstand ingelopen. Drie kwart van de Vlamingen heeft een internetaansluiting, dat is meer dan het EU27-gemiddelde. Ook de Vlaamse bedrijven hebben, zeker voor e-gov, jarenlang achtergelopen, maar de jongste jaren is er een heel snelle evolutie geweest. Momenteel kan 80 percent van de bedrijven online met de overheid contact nemen. Ook dat is meer dan het Europese gemiddelde.

Een indicator voor de economische hervormingen is de investeringsratio van de private sector. Vlaanderen scoort op dat vlak vrij goed, maar dat is al jaren het geval. De indicator is wel onderhevig aan conjuncturele schommelingen.

Arbeidsmarkt is een van de belangrijkste elementen van de Lissabonstrategie. Een van de belangrijkste indicatoren is de werkzaamheidsgraad. Die groeit, maar zou in Vlaanderen 70 percent moeten bedragen. In 2008 bedroeg de werkzaamheidsgraad 66,5 percent, net boven het EU-gemiddelde. Een tiental Europese landen heeft de 70 percent gehaald. Als Vlaanderen tot de top wil horen, moet het nog snel een inhaaloperatie doen. De werkzaamheidsgraad voor vrouwen, die tegen 2010 60 percent moest bedragen, heeft Vlaanderen wel gehaald, zij het veel met deeltijdse arbeid. Voor de 55-plussers is er wel een probleem: Vlaanderen zou 50 percent moeten halen in 2010, op dit ogenblik is iets meer dan een derde van de 55-plussers actief op de arbeidsmarkt. Dat percentage stijgt weliswaar maar de doelstelling is nog lang niet bereikt.

Een andere indicator waarvoor Vlaanderen slecht scoort is levenslang leren. 12,5 percent van de actieve bevolking zou vier weken voor de meting een of andere vorming of cursus moeten gevolgd hebben. Vlaanderen haalt 7,6 percent. Het gemiddelde in Europa is 9,5 percent.

Ook voor sociale cohesie zijn er heel wat indicatoren. Het risico op financiële armoede bedraagt in Vlaanderen 13,4 percent. Die norm wordt berekend op het mediaaninkomen van de Vlamingen en niet van de Belgen. Voor België is het risico 11 percent. Vlaanderen

scoort beduidend onder het Europese gemiddelde, het risicopercentage stagneert trouwens.

De cijfers lopen tot 2008, dan was de werkloosheid zeer laag en scoorde Vlaanderen goed. De cijfers over de langdurige werkloosheid zeggen dus weinig over de huidige stand van zaken. De doelstelling is dat maximaal 10 percent van de jongeren de school ongekwalificeerd zou verlaten. Momenteel is er in Vlaanderen 8,5 percent ongekwalificeerde uitstroom. De jongste jaren heeft Vlaanderen dat percentage gehaald. Meisjes scoren heel wat beter dan jongens.

De regionale spreiding van de werkzaamheidsgraad, dat zijn de verschillen tussen regio's, is in Vlaanderen vrij goed. In Wallonië zijn de spelings tussen de regio's veel groter.

Een ander domein is het leefmilieu. De broeikasgasemissies moeten volgens de Kyotodoelstellingen dalen met 5,2 percent in verhouding tot 1990. Vlaanderen heeft die doelstelling gehaald. In heel wat Europese landen verloopt de terugdringing van de broeikasgasemissies sneller dan in Vlaanderen. Op het vlak van energie-intensiteit behoort Vlaanderen tot de top. Het Vlaamse Gewest slurpt enorm veel energie op. Dat heeft te maken met het feit dat de meeste diensten in Brussel gevestigd zijn en dus de Vlaamse cijfers niet milderen. Vlaanderen werkt wel efficiënter dan voorheen. Hetzelfde kan gezegd worden voor vrachttransport en personenvervoer. Op dat vlak wordt gestreefd naar een ontkoppeling tussen de economische groei en de groei van het transport. Dat is in Vlaanderen de jongste jaren gerealiseerd.

Voor de kloofanalyse heeft de spreker zeven indicatoren afgebakend, waarvoor de Lissabondoelstelling expliciete kwantitatieve doelstellingen naar voren heeft geschoven. De indicatoren gaan over werkzaamheid, levenslang leren, vroegtijdige schoolverlaters, opleidingsniveau en onderzoek en ontwikkeling. In vergelijking met 2000 heeft Vlaanderen in 2008 de kloof gehalveerd. België scoort veel slechter. Vlaanderen haalt ongeveer het EU-gemiddelde, maar vergeleken met de EU15 hinkt Vlaanderen iets achterop.

3. Discussie

Voor de heer *Bart Van Malderen* tonen de uiteenzettingen aan dat Vlaanderen hard en systematisch gewerkt heeft aan de uitvoering van de Lissabonstrategie. Vlaanderen heeft daar trouwens alle baat bij. Lissabon zal de geschiedenis ingaan als de eerste keer dat Europa economische ontwikkeling probeert te koppelen aan sociale doelstellingen. Vlaanderen heeft om zijn sociale bescherming op peil te houden, genoeg werkkrachten nodig om het model gefinancierd te krijgen. Als Vlaanderen niet meewil in de spiraal van kostenefficiëntie met bijhorend gevaar op sociale wurg, moet het een economisch model hebben dat eerder inzet op kennis. Daarom is het noodzakelijk in te zetten op innovatie en duurzaamheid. Gezien de crisis, de intensiteit en de complexiteit van de problemen, het komende Belgische EU-voorzitterschap, is er een grote urgentie. Geert Noels heeft het over een 'econoshock'.

Het is goed dat Vlaanderen zijn situatie vergelijkt met anderen. De resultaten van de vergelijking met België waren eigenlijk voorspelbaar: Vlaanderen doet het beter dan de andere gewesten in België. Ook een vergelijking met het EU-gemiddelde is niet altijd ambitieus genoeg. ViA heeft Vlaanderen gezet tegen regio's die competitiever zijn dan de nationale gemiddelden. De uitdaging is om de mondiale concurrentie aan te kunnen en bijvoorbeeld op vlak van technologische ontwikkeling die regio's bij te benen.

De Lissabonstrategie is ook niet geslaagd omdat er iets mis is met de strategie en de middelen zelf. De strategie legt te veel sociale accenten zonder dat het deel uitmaakt van een groot algemeen sociaaleconomisch plan waar sociale bescherming hand in hand gaat met de economische ontwikkeling. Een volgende strategie moet als ambitie hebben te gaan

voor een Europees sociaaleconomisch model waar de twee pijlers evenwaardig zijn. België zou daar tijdens het EU-voorzitterschap een aanzet kunnen toe geven.

Het is ook een kwestie van tegengestelde krachten, een aantal sociale clausules moet vandaag bijvoorbeeld afgemeten worden aan de interne vrije markt. De vrije markt gaat voor, dat is de grondslag van de EU. Dat werkt contraproductief voor sommige indicatoren, onder meer het terugdringen van de armoede. Soms gaat dat gepaard met onvoldoende middelen. Opel Antwerpen bewijst dat grote bedrijven erin slagen om lidstaten en regio's tegen elkaar uit te spelen. Er is geen informatieplicht bij transnationale herstructureringen, zoals die wel bestaat bij fusies. Dat creëert een vacuüm waar multinationals op zijn minst de indruk geven alles en iedereen tegen elkaar uit te spelen. In een nieuwe strategie moet dat soort uitwassen aangepakt worden.

Een ander voorbeeld is taxshoppen, waarbij bedrijven zetels inplanten in functie van de heersende vennootschapsbelastingregelingen. Uiteraard altijd met het doel zo weinig mogelijk belastingen te betalen. De economische ontwikkeling en de sociale organisatie hebben natuurlijk wel publieke middelen nodig. Als het Europese project een toekomst wil, zal het ook dat soort aspecten moeten regelen.

De heer Van Malderen pleit voor een bredere strategie. De doelstellingen van armoede zijn niet gehaald. 10 percent van de Europese actieve bevolking is werkloos. Lissabon legt wel een werkzaamheidsgraad van 70 percent op, maar Europa geeft geen middelen voor jobcreatie. Elke lidstaat moet dat voor zich bepalen, er is geen Europese strategie. Dat is meer dan ooit nodig. Dat vergt ook een eerlijk financieel en economisch systeem.

De spreker zegt verder dat het klimaatdebat bij het opstellen van de Lissabondoelstellingen minder prominent was dan nu. Sinds Kopenhagen is de noodzaak van een Europees ingrijpen heel duidelijk. De economische kant van de klimaatdiscussie kan niet onderschat worden. Bedrijven zullen zich vestigen op plaatsen waar ze minst 'hinder' ondervinden voor de productie. De overheid moet ingrijpen.

Vlaanderen scoort niet goed op het vlak van emissie van broeikasgassen. Het klopt dat de dienstensector in Brussel gevestigd is, maar er zijn andere factoren die Vlaanderen wel in handen heeft, bijvoorbeeld hernieuwbare energie. Vlaanderen hinkt achterop op het vlak van windenergie. Bepaalde burgemeesters willen geen bouwvergunningen voor windmolens afleveren omdat ze het uitzicht van de 'groene' gebieden of agrarische gebieden, niet wil schenden. Het lid pleit voor een mentaliteitswijziging. Hij verwijst naar het Europese project van de Noordzeering.

Energiegebruik en emissie zullen concurrentiefactoren worden. Europa moet duidelijk maken dat ook bij het ontbreken van een akkoord anderen niet vrijelijk mogen blijven produceren en de concurrentie vervalsen ten koste van de Europese industrie, economie en werkgelegenheid. Europa heeft al heel wat geïnvesteerd in energie-efficiëntie.

Intelligente transportsystemen, kilometerheffing enzovoort, zijn ook aspecten die op Europees niveau moeten worden gerealiseerd. Vlaanderen haalt de doelstellingen voor onderzoek en ontwikkeling niet, noch van de overheid, noch van de industrie. Bij alle discussies heeft de minister bevestigd dat de 1 percent voor overheidsinvestering in O&O een doelstelling blijft. Dat zal ook blijken in de meerjarenbegroting. Middelen volstaan echter niet, er zijn ook maatregelen nodig. Vlaanderen moet het Europese voorzitterschap aangrijpen om productinnovatie te stimuleren. Ook voor duurzaam aanbesteden zou Europa veel meer middelen kunnen vrijmaken. Procesefficiëntie, grondstofefficiëntie, sociale innovatie zijn andere belangrijke aspecten. Het lid pleit voor een brede aanpak om van Vlaanderen een onderzoeksgedreven regio te maken, maar wel in een Europa dat daar aandacht voor heeft.

De exitstrategie uit de crisis doet een pleidooi voor een exit van de overheid uit het economische beleid vermoeden. Bij de bankencrisis pleitten sommigen voor terughoudendheid van de overheid. Een paar weken later participeerde de federale overheid in Fortis, Vlaanderen in Dexia en Ethias. De fractie van de heer Van Malderen benadrukte het langetermijnkarakter van die verbintenis. De overheid moet goed nadenken over haar rol in de economie. Een exitstrategie uit de crisis is nodig, maar het lid is minder gediend met een overheidsexit uit de economie. De crisismaatregelen lopen af in 2010, maar 10 percent van de beroepsbevolking is werkloos. Het is niet omdat de economie aantrekt dat de arbeidsmarkt gelijk groeit. Een economisch herstelplan moet ook rekening houden met het effect op de jobcreatie. Dat geldt voor de Vlaamse steunmaatregelen maar ook voor de Europese crisismaatregelen.

Governance met strategie en hefboomen, is belangrijk, maar moet ook tot uiting komen in de Europese begroting.

De heer *Koen Van den Heuvel* zegt dat in de EU2020-strategie de werkgelegenheidsgraad en de inspanningen voor onderzoek en ontwikkeling terugkomen, maar er is een derde domein, de groeibronnen, bijgekomen. Het lid waarschuwt voor een te grote waaier van doelstellingen, waaruit iedere lidstaat of belangengroep zijn keuze kan maken, waardoor het geheel verwatert. Zal dat ook nu het geval zijn?

De Maastrichtstrategie was minder vrijblijvend dan de Lissabonstrategie. De opencoördinatiemethode en de benchmarks gaven enkel een morele druk – geen enkele lidstaat staat graag op de laatste plaats – maar is minder efficiënt. Misschien is het beter de doelstellingen aan te passen per lidstaat of per regio, maar die dan ook meer dwingend te maken. Een ander denkspoor is het aantal doelstellingen beperken zodat elke lidstaat zich daarop kan concentreren. De heer Van den Heuvel verwijst naar de Belgische situatie in het begin van de jaren negentig: om in de eurozone te kunnen toetreden is het overheidstekort toen op een paar jaar tijd fors gedaald.

Het is goed dat Vlaanderen de uitvoering van de Lissabonstrategie op de voet volgt, maar het mag zich niet in slaap laten wiegen door de gemakkelijke vergelijking met Wallonië en het Brusselse Gewest. Vlaanderen wil tot de top 5-regio's horen, maar vergelijkt zich met het Europees gemiddelde en met twee regio's die in de tweede helft van het klassement spelen. Dat ambitieniveau is te laag. Het lid stelt voor om voor elke doelstelling de Vlaamse resultaten te vergelijken met het gemiddelde van de top 5.

Het verbaast de heer *Filip Watteuw* dat de Europese 2020-strategie zo snel wordt gelanceerd. De Europese Commissie is nog niet volledig samengesteld, het Europees Parlement heeft er amper over kunnen beraadslagen. Toch is men van plan om tegen 25 maart 2010 de eerste beslissing te nemen. Is die snelle handelswijze wel goed? Een van de knelpunten van de Lissabonstrategie was immers dat het draagvlak onvoldoende groot was en dat er te weinig communicatie was. Het zou misschien beter zijn meer tijd te nemen, het is belangrijker dat iedereen mee is, dan dat het snel gaat.

Klimaat en duurzaamheid zijn belangrijk. Door de mislukking van Kopenhagen is er veel onzekerheid over hoe andere landen met het klimaat zullen omgaan. Het Europese niveau zou daar alvast klaarheid moeten in scheppen. Voor het lid mogen de doelstellingen op dit vlak alvast wat ambitieuzer.

Op het vlak van hernieuwbare energie heeft Vlaanderen zich al laten voorbijsnellen. Op de agenda van de staten-generaal van de industrie staat de transitie van de industrie naar een groene industrie. Dat behelst niet alleen groene elektriciteitsproductie met windturbines of met zonnepanelen. Cruciaal is de zogeheten economie van de nabijheid. Op dat vlak kan

Europa een belangrijke rol spelen. Om de transitie mogelijk te maken, is het inderdaad nodig dat de overheid een rol speelt in de economie. De vraag is op welke vlakken de overheid een rol wil en kan spelen.

Mevrouw *Güler Turan* vraagt of de prioriteiten voor Europa 2020 al bepaald zijn. Zo ja, is dat gebeurd op basis van de consultatieronde? Tegen wanneer of hoe wordt de uitwerking verwacht? Is dat op de Europese informele Raad van 11 februari 2010? Als de strategie beperkt is tot de drie domeinen, vreest het lid dat er weinig lessen getrokken zijn uit de Lissabonstrategie. Het is misschien beter het aantal doelstellingen te beperken maar die meer dwingend te maken.

Het belang van Europa wordt almaar duidelijker. Om de sluiting van Opel te counteren, kan een standvastige Europese samenwerking een en ander realiseren. Momenteel laten de lidstaten zich nog te veel tegen elkaar opzetten. Europa heeft ook op andere vlakken een rol te spelen, onder meer voor eerlijkere belastingen. De vennootschapsbelasting bijvoorbeeld zorgt voor concurrentie tussen de lidstaten. Een opbod om met de laagste belastingen de bedrijven te lokken, past niet in het Europese model.

In het Europese jaar voor de bestrijding van armoede en uitsluiting, is het rampzalig dat daar geen prioriteit van gemaakt wordt. Uit de enquête bij de burgers blijkt dat die grote verwachtingen koesteren ten opzichte van de EU, onder meer op sociaal vlak. In de Lissabonstrategie zijn de sociale indicatoren ondergeschikt aan de hardere economische doelstellingen. Het lid pleit ervoor dat in de EU2020-doelstellingen de sociale pijler niet langer ondergeschikt is. Het komt erop aan te streven naar een meer evenwichtige verdeling en meer aandacht te besteden aan de kansengroepen. Slechts zo kan de kloof tussen arm en rijk bestreden worden. Of vallen al die aspecten onder de doelstelling van de sociale cohesie? Wordt dat dan nog meer uitgewerkt of blijft het bij die beperkte verwoording?

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, heeft vier prioriteiten naar voren geschoven: een minimuminkomen en sociale bescherming, huisvesting met aandacht voor dakloosheid en energiearmoede, kinderarmoede met specifieke focus op de cruciale rol van onderwijs, participatie van de allerarmsten. Aandacht voor de zwaksten kan ook goed zijn voor de sterksten. Het lid pleit voor een Europese hervorming van het financiële systeem. Er is een sterke Europese financiële toezichthouder nodig, maar ook duidelijke criteria waaraan banken moeten voldoen, onder meer aangaande risicovolle beleggingen. Tezelfdertijd moet er ook werk gemaakt worden van een uniforme Europese regeling voor bonussen en toplonen. Ook dat is nodig om de lidstaten niet tegen elkaar te laten uitspelen.

Mevrouw *Fientje Moerman* erkent dat de Lissabonstrategie de afgelopen 10 jaar resultaten heeft gehad maar toch zijn de doelstellingen verre van bereikt, en dat ondanks de relatief goede economische gang van zaken in die periode. Vandaag echter kampen veel EU-lidstaten met ongelooflijke budgettaire moeilijkheden. Hoe denkt de Commissie dat zij in de komende periode middelen gaat vinden om de EU2020-doelen te verwezenlijken? Gaat zij aanbevelen waar de lidstaten moeten besparen om middelen vrij te maken?

Het Vlaamse percentage ongekwalificeerde uitstroom is de afgelopen 3 jaar gedaald tot net onder 10 percent voor jongens. Waaraan ligt dat?

Tot slot roept het lid op om een onderscheid te maken tussen de Belgische en de Vlaamse resultaten. Meestal houden de Vlaamse cijfers de Belgische nog min of meer recht, onderstreept zij.

De heer *Robrecht Bothuyne* heeft horen bevestigen dat Vlaanderen achterloopt op het vlak van hoogtechnologische export en werkzaamheidsgraad bij ouderen. Innovatie en activering zijn inderdaad al vaak gespreksonderwerpen geweest in het parlement. Een ander

onderwerp van veelvuldige debatten ontbrak echter in de presentatie: een efficiënte overheid. Welke rol speelt dat in de EU2020-strategie?

Vervolgens vraagt hij of het de bedoeling van de Europese Commissie is om de regio's nauwer te betrekken bij de uitvoering van de strategie. Hoe zal dat gebeuren?

Welke lessen trekt de Europese Commissie uit het geval Griekenland? Het lid heeft de indruk dat de opvolging ad hoc gebeurt.

De heer *Matthias Diependaele* pleit ervoor om strategieën permanent in vraag te stellen en daaruit te leren. Vervolgens vraagt hij of de Europese Commissie meer druk zal kunnen leggen op de lidstaten bij de implementatie van de EU2020-strategie, dan eerder het geval was bij de Lissabonstrategie. Welke instrumenten worden daartoe ingezet?

De spreker vindt flexicurity niet slecht als concept, maar hij wijst er wel op dat het slecht ligt bij de vakbonden. Wellicht zijn zij de laatste in Europa die het niet aanvaarden. Wat zullen daarvan de gevolgen zijn?

Hij wil ook graag weten waarom zoveel verschillende instanties de Lissabonindicatoren monitoren. Hij noemt het VBO, de administratie en vermoedelijk de Europese Commissie zelf. Waarom is een monitoring niet genoeg? Waarom moet de Vlaamse administratie nog een controle toevoegen aan die van Europa? In dat verband verkiest hij een vergelijking met de beste regio's in Europa boven een met Wallonië.

Tot slot suggereert hij aan de heer Van Malderen om, wat het gebrek aan een sociaal Europa betreft, het oor te luisteren te leggen bij de socialistische achterban. Hij zal dan leren dat er ook bij hen geen consensus over bestaat.

De heer *Tonnie De Koster* preciseert dat in de EU2020-strategie niet alle individuele initiatieven op om het even welk beleidsdomein moesten opgenomen worden, maar wel de economische, sociale en ecologische prioriteiten. Het bijzondere is dat door 27 landen over de grenzen van beleidsdomeinen heen wordt gekeken, onafhankelijk van de EU-competenties. Voor instrumenten als convergentiecriteria, harde middelen en sancties is er gewoon geen meerderheid en zeker geen unanimiteit binnen de Europese Raad.

Toch is de Commissie erin geslaagd een politieke strategie op poten te zetten, ook al vormen de domeinen waarvoor de EU niet bevoegd is, de breedste pijler. Onderwijs vormt een goed voorbeeld. Europa is maar voor een klein stukje bevoegd en vaak zijn zelfs de federale overheden, waarop de EU nochtans gebouwd is, niet bevoegd, zoals in België en Duitsland. Om toch succes te boeken met een dergelijke strategie, zonder volledige bevoegdheid, heeft de EU er vanaf 2005 voor gekozen om voor het partnerschap te gaan.

Dat bestaat uit twee cijferdoelen, telkens met een hele batterij aan structurele indicatoren erachter, waarvoor de gegevens onder toezicht van Eurostat worden verzameld. De verantwoordelijkheid van de lidstaten in dat partnerschap is dat zij nationale programma's opstellen, die in sommige lidstaten ook nog eens zijn gebouwd op regionale programma's voor bepaalde beleidsdomeinen.

De Europese rol is kijken hoe deze nationale hervormingsprogramma's worden doorgevoerd. Sinds 2007 worden bovendien landspecifieke aanbevelingen aangenomen, ook al voorziet het verdrag in niets bindends als een land daar niet op antwoordt. In sommige parlementen worden ze besproken, in andere niet.

Naast de genoemde domeinen gaat het werk op andere domeinen gewoon voort, zoals bijvoorbeeld de vernieuwing van de supervisie op financiële instellingen. Op dat vlak zijn trouwens ook mondiale afspraken nodig, merkt de spreker op.

Hij onderstreept dat het in dit stadium nog steeds gaat om initieel denken. Er is al een consultatie gehouden, die wordt gevolgd door een eerste discussie op een informele Europese Raad van staats- en regeringshoofden onder voorzitterschap van de EU-president. Daarna zal de Commissie haar formele voorstellen voorleggen.

De spreker wijst erop dat ook het sociale wel degelijk wordt opgevolgd en noemt de indicator armoederisico, de Europese programma's en instrumenten als het Europees Sociaal Fonds. Men moet echter steeds voor ogen houden dat ook hier de bevoegdheden van de Europese Unie in bepaalde mate beperkt zijn. Dat kan niet gewijzigd worden zonder een nieuw verdrag, terwijl de lange, institutionele discussie over de samenwerking met de 27 lidstaten net gesloten is. Daar was iedereen het over eens.

De heer De Koster meent dat ook de burgers om snel handelen vragen. Het komt wel degelijk op maanden aan. Volgens hem creëren de spanningen binnen de eurozone, en met name de situatie in Griekenland, een opportuniteit voor een discussie over meer coördinatie voor de economische politiek. Men mag die gelegenheid niet laten voorbijgaan, gezien het onderwerp bij sommige lidstaten erg gevoelig ligt.

Hij geeft toe dat men kritiek kan hebben op de doelstelling inzake onderzoek en ontwikkeling, maar dat neemt niet weg dat wel degelijk een dynamiek is ontstaan. Het komt er voor Europa in de eerste plaats op aan nog meer te werken aan de voorwaarden die privé-investeringen bevorderen. Daarin spelen zaken als normalisering, openbare aanbestedingen, en het Europees patent. De Commissie pleit er ook voor dat de Raad impulsen zou geven aan de sectorale raden.

Voor de Commissie is toekomstige groei na de crisis niet mogelijk zonder de overheidsfinanciën op orde te brengen. Er zijn in dat verband al maatregelen genomen, met name de terugkeer naar begrotingstekorten onder 3 percent tegen 2012 of 2013, en het terugdringen van de schuld onder 60 percent. De duurzaamheid van het socio-economische model in een tijd van vergrijzing noopt ertoe daarna verder te gaan op die weg.

De spreker erkent dat er een spanning bestaat tussen deze consolidering van de overheidsfinanciën en de investering in de toekomst. Een eerste antwoord is te gaan kijken naar de kwaliteit van de overheidsuitgaven. Dat uitermate gevoelige debat is onvermijdelijk de komende jaren en is in feite al sinds een paar jaar binnen de Ecofin-Raad aan de gang. Daarnaast moet ook gekeken worden naar de Europese begroting, maar het is niet toevallig dat die discussie pas plaatsvindt nadat Barroso zijn strategie 2020 heeft voorgesteld, en niet omgekeerd. Doel is namelijk de middelen beter te doen aansluiten bij de politiek prioriteiten.

De heer De Koster gelooft dat een strategie als Lissabon ook altijd een betere samenwerking heeft willen bevorderen tussen Europese, nationale en regionale inspanningen. Hij geeft onderzoek en ontwikkeling als voorbeeld. In de open-coördinatiemethode worden goede praktijken in een gemeenschappelijke agenda opgenomen, terwijl ze in een strategie als die van Lissabon ook op het hoogste politieke niveau van de EU worden gebracht.

Actieve arbeidsmarktpolitiek is een van de elementen van flexicurity. Het is een goed voorbeeld van een domein zonder duidelijke EU-competentie, waar men toch geslaagd is in een aantal afspraken. In december 2007 raakten de Europese sociale partners het eens over de inhoud van het principe en de wijze waarop het zal ingevoerd worden in de verschillende lidstaten. De Commissie is verantwoordelijk voor de jaarlijkse opvolging. De spreker is ervan overtuigd dat de bespreking hiervan op Europees niveau ervoor zorgt dat in alle landen het debat op gang komt en maatregelen genomen worden. Op vijf, zes jaar tijd is daardoor de aanpak van de werkloosheid sterk veranderd, stelt hij.

De spreker onderstreept dat de Europese Commissie niet heeft verklaard dat de maatregelen om de crisis op korte termijn aan te pakken, nu al moeten teruggeschoefd worden. Dat moet pas gebeuren als de economische heropleving geconsolideerd is, dus zeker niet dit jaar. Maar er moet wel al nagedacht worden over de terugkeer naar de fiscale consolidering zonder dat de EU zich uitspreekt over de verhouding tussen publieke en private eigendom in de economie. Wel moeten ook in crisistijden de regels van het verdrag nageleefd worden.

Mevrouw *Marion Vrijens* herinnert aan het uitgangspunt van de Vlaamse Regering dat de drie domeinen samenhangen. Men kan de economie niet stimuleren zonder ook oog te hebben voor de sociale en de ecologische dimensie. Ze hebben alle drie potentie om bij te dragen aan bijkomende banen. Verder onderstreept zij dat de Vlaamse overheid, met het oog op goede opvolging, in haar standpunt sterk het belang van zo kwantitatief mogelijk geformuleerde doelstellingen heeft benadrukt, evenals dat van een goede overheidsadministratie.

Wat flexicurity betreft, wijst zij op de Vlaamse bevoegdheid voor actief arbeidsmarktbeleid, opleiding en de combinatie arbeid - gezin. Anderzijds zijn arbeidsrecht en arbeidsrelaties federale bevoegdheden.

De heer *De Koster* gaat nog in op de rol van de regio's. Het is vanzelfsprekend niet aan het Europese niveau om te zeggen hoe lidstaten zich intern moeten organiseren. De Commissie erkent dat een sterkere betrokkenheid van de regio's, net zoals van de sociale partners en zo verder, van belang is voor het succes van de strategie. Anderzijds kan zij moeilijk zeggen welke vorm dit moet aannemen. Volgens de heer *De Koster* moet men ook hier uiteindelijk mikken op goede praktijken. Hopelijk laten zoveel mogelijk lidstaten op de informele Raad en op de Lenteraad horen dat ze het eens zijn met de belangrijke rol van de regio's.

Hij wijst op het rapport ter zake van het Europees Comité van de Regio's, dat interessante ideeën met betrekking tot ownership van nationale hervormingsprogramma's bevat. Zo benchmarken alle 22 Zweedse regio's zich tegenover elkaar. Internationale benchmarks zijn belangrijk voor de Commissie maar extreem moeilijk want men moet vergelijkbaar materiaal vinden. Ook moeten het federale en regionale beleid met elkaar sporen. Een ander idee is dat van een Meneer of Mevrouw Lissabon op regionaal niveau.

De heer *Luc Bral* vindt alle opmerkingen over benchmarking terecht. Met wat mag en kan men vergelijken? Vlaanderen probeert zich overigens wel degelijk elk jaar – in het kader van ViA – te vergelijken met de toptopregio's van Europa. Daarbij stoot men echter op een gebrek aan data en op ongelijke bevoegdheden. De vergelijking met de andere Belgische entiteiten is gemaakt op uitdrukkelijk verzoek, legt de spreker uit.

Wat de ongekwalficeerde uistroming betreft, wijst hij erop dat het niet aan de opvolgers van de ontwikkelingen is om verklaringen te geven, maar hij vermoedt dat de daling een resultaat is van het voorbije beleid op het vlak van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, en dan vooral rond deeltijds werken en leren. Anderzijds zit er ook een breuk in de tijdreeks tussen 2004 en 2005, omdat men sinds dat laatste jaar wel studenten met vakantie kan afzonderen, wat vroeger niet mogelijk was. Dat neemt niet weg dat er sinds 2005 sprake is van een systematische daling.

Mevrouw *Fientje Moerman* repliceert dat de Europese Commissie de interne organisatie van lidstaten inderdaad niet moet voorschrijven, maar zij kan haar wel respecteren. In een sterk federaal ingerichte staat als België is het vermoeiend dat Europa alleen het nationale niveau als gesprekspartner neemt.

De heer *Bart Van Malderen* wijst erop dat een actief arbeidsmarktbeleid niet alleen inhoudt dat men mensen zo efficiënt mogelijk naar de bestaande banen leidt, maar ook dat men bekijkt welke studiekeuzes gemaakt worden en welke uitstroom er is, en dat men ervoor zorgt dat de economie arbeidsintensief is.

Verder meent het lid dat de weerstand tegen flexicurity vooral is ingegeven door de contaminatie van het begrip in andere discussies. Oorspronkelijk probeerde men de versoepeling van het ontslagrecht te koppelen aan een hoge sociale bescherming en een activerende begeleiding zoals in Scandinavië. Ondertussen vraagt men het eerste zonder het laatste.

Tot slot attendeert hij erop dat ook binnen de nationalistische, liberale en christendemocratische politieke families gediscussieerd wordt over een sociaal Europa. De reden is de nationale invalshoek. De heer Van Malderen meent dat concrete voorstellen nodig zijn en herinnert eraan dat Europa een traditie heeft op dat vlak. Hij geeft de regels over veiligheid en gezondheid op de werkvloer als voorbeeld. De informatieplicht bij de herstructurering van transnationale ondernemingen zou een nieuw hoofdstuk kunnen vormen.

De voorzitter,

Patricia CEYSENS

De verslaggever,

Fientje MOERMAN

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
Ecofin	Raad van Ministers van Economische Zaken en Financiën (van de Europese Unie)
e-gov	electronic government, elektronische overheidsadministratie
EU	Europese Unie
EU2020	Europa 2020-strategie van de Europese Unie voor een sterke duurzame economie
EU15	Europese Unie 15 lidstaten (tot 1 mei 2004)
EU27	Europese Unie 27 lidstaten (vanaf 1 januari 2007)
ICT	informatie- en communicatietechnologie
O&O	onderzoek en ontwikkeling
VBO	Verbond van Belgische Ondernemingen
ViA	Vlaanderen in Actie
vleva	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap